

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GERARD HOGAN
15 päivänä huhtikuuta 2021¹

Asia C-665/20 PPU

**Openbaar Ministerie
vastaan
X**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Rechtbank Amsterdam (Amsterdamin alioikeus, Alankomaat))

Ennakkoratkaisupyyntö – Kiireellinen ennakkoratkaisumenettely – Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Eurooppalainen pidätysmääräys – Puitepäätös 2002/584/YOS – Etsittyjen henkilöiden luovuttaminen pidätysmääräyksen antaneille oikeusviranomaisille – 4 artiklan 5 alakohta – Harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet – Etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, joka on annettu samasta teosta kolmannessa maassa – Ne bis in idem -periaate – Rangaistus, joka on jo suoritettu tai jota ei voida enää panna täytäntöön

I Johdanto

1. Ennakkoratkaisupyyntö koskee eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS,² sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS,³ (jäljempänä puitepäätös 2002/584), 4 artiklan 5 alakohdan tulkintaa.

2. Vaikka eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö on runsasta, tilanteet, joissa tätä välinettä käytetään, vaihtelevat niin paljon, että sen soveltamisen edellyttämistä säännöistä ja periaatteista herää yhä uusia kysymyksiä. Tämä ennakkoratkaisupyyntö on siitä jälleen yksi esimerkki.

3. Se on esitetty Amtsgericht Tiergartenin (Tiergartenin alioikeus, Saksa) 19.9.2019 X:ään kohdistuvia syytetoimenpiteitä varten antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen Alankomaissa tapahtuvan täytäntöönpanon yhteydessä; syytetoimenpiteet koskevat erityisen väkivaltaisia tekoja, joihin X:n väitetään syyllistyneen Berliinissä (Saksa) mutta joista osasta tai kaikista Teheranin rikostuomioistuin (Iran) on jo mahdollisesti antanut tuomion. X tuomittiin seitsemän ja puolen vuoden vankeusrangaistukseen, mutta hänen rangaistustaan lyhennettiin 338 päivällä islamistivallankumouksen korkeimman hengellisen johtajan Iranin vallankumouksen 40-vuotisjuhlan kunniaksi julistaman yleisen armahduksen yhteydessä.

1 Alkuperäinen kieli: ranska.

2 EYVL 2002, L 190, s. 1.

3 EUVL 2009, L 81, s. 24.

4. Unionin tuomioistuinta pyydetään tässä erityistilanteessa täsmentämään oikeuskäytäntöään, joka koskee oikeusviranomaisten harkintavaltaa silloin, kun kyseessä on puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa säädetty eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvarainen kieltäytymisperuste. Ensimmäistä kertaa unionin tuomioistuimen on myös lausuttava puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdasta johtuvan *ne bis in idem* -periaatteen kansainvälisestä sovellettavuudesta sekä armahdustoimenpiteen vaikutuksesta kyseisen säännöksen soveltamiseen.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

5. Puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan 6, 10 ja 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”6) Tässä puitepäätöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.

--

10) Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen. Järjestelyjen soveltaminen voidaan keskeyttää vain, jos jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti [SEU] 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja periaatteita, minkä neuvosto toteaa [SEU] 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja minkä seurauksista on säädetty saman artiklan 2 kohdassa.

--

12) Tässä puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan [SEU] 6 artiklassa tunnustettuja ja Euroopan unionin perusoikeuskirjasta, erityisesti sen VI luvusta, kuvastuvia periaatteita. --”

6. Puitepäätöksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen määritelmä ja velvollisuus panna se täytäntöön”, säädetään seuraavaa:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöön panemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa [SEU] 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

7. Puitepäättöksen 2002/584 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomat kieltäytymisperusteet”, säädetään seuraavaa:

”Täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomainen, jäljempänä ’täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen’, kieltäytyy panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön seuraavissa tapauksissa:

- 1) jos eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta on annettu yleinen armahdus täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa ja tällä valtiolla oli toimivalta nostaa syyte tästä rikoksesta oman rikoslainsäädäntönsä mukaan;
- 2) jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan jossain jäsenvaltiossa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan;
- 3) jos henkilöä, jota eurooppalainen pidätysmääräys koskee, ei voida ikänsä takia pitää rikosoikeudellisesti vastuullisena pidätysmääräyksen perusteena olevista teoista täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan.”

8. Puitepäättöksen 2002/584 4 artikla puolestaan koskee otsikkonsa mukaisesti eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon harkinnanvaraisia kieltäytymisperusteita. Siinä säädetään seuraavaa:

”Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön:

--

- 5) jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan kolmannessa maassa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen maan lainsäädännön mukaan;

--”

B Alankomaiden lainsäädäntö

9. Puitepäättös 2002/584 on saatettu osaksi Alankomaiden lainsäädäntöä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyin Euroopan unionin neuvoston puitepäättöksen täytäntöönpanosta 29.4.2004 annetulla lailla (Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie),⁴ sellaisena kuin se on muutettuna 22.2.2017 annetulla lailla⁵ (jäljempänä luovuttamisesta annettu laki).

⁴ Stb. 2004, nro 195.

⁵ Stb. 2017, nro 82.

10. Ennakkoratkaisupyynnön esittämissä päivinä luovuttamisesta annetun lain 9 §:n 1 momentissa säädettiin seuraavaa:

”Luovutettavaksi vaaditun henkilön luovuttaminen ei ole sallittua teosta, josta

--

- d) alankomaalainen tuomioistuin on lainvoimaisella tuomiolla hylännyt syytteet tai jättänyt kyseisen henkilön tuomitsematta tai josta muun Euroopan unionin jäsenvaltion tai kolmannen maan tuomioistuin on antanut kyseistä henkilöä koskevan lopullisen tuomion
- e) kyseinen henkilö on tuomittu lainvoimaisella tuomiolla tilanteissa, joissa
 1. tuomittu rangaistus tai toimenpide on jo suoritettu kokonaan
 2. tuomittu rangaistus tai toimenpide ei ole enää täytäntöönpanokelpoinen tai sen täytäntöönpanoa ei voida enää jatkaa
 3. tuomio käsittää syylliseksi toteamisen ilman rangaistuksen tai toimenpiteen määräämistä
 4. tuomittu rangaistus tai toimenpide suoritetaan Alankomaissa

--”.

11. Luovuttamisesta annetun lain 28 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos rechtbank [(tuomioistuin)] toteaa --, ettei luovuttamista voida sallia --, sen on kiellettävä luovutus päätöksessään.”

III Pääasian tosiseikat

12. Amtsgericht Tiergarten antoi 19.9.2019 eurooppalaisen pidätysmääräyksen X:n luovuttamiseksi sellaisia tekoja koskevia syytetoimenpiteitä varten, joihin tämän väitettiin syyllystyneen Berliinissä 30.10.2012.

13. X:n väitetään tuona päivänä sitoneen Y:n, joka oli tuolloin hänen elämäkumppaninsa, ja Y:n 10-vuotiaan tyttären Z:n ja uhanneen heitä veitsellä. Hänen väitetään tämän jälkeen raiskanneen Y:n ja silponeen hänet. Ennen lähtöään Y:n talosta X:n väitetään teljenneen huoneet, joissa Y ja Z olivat sidottuina, tarkoituksenaan aiheuttaa näiden kuolema.

14. Rikokset, joiden vuoksi luovuttamista pyydetään, ovat seuraavat:

- elämäkumppanin murhan yritys
- elämäkumppanin tuolloin alaikäisen tyttären murhan yritys
- elämäkumppanin raiskaus
- elämäkumppanin vakava pahoinpitely
- elämäkumppaniin kohdistuva vapaudenriisto
- elämäkumppanin alaikäiseen tyttäreeseen kohdistuva vapaudenriisto.

15. X otettiin kiinni Alankomaissa tämän eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla ja hänet vietiin ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen 18.3.2020. X ilmoitti tälle tuomioistuimelle, ettei hän suostu luovuttamiseensa Saksan oikeusviranomaisille, ja hänet määrättiin säilöön odottamaan päätöstä asiassa. Luovuttamisen vastustamisen tueksi X vetosi ne bis in idem -periaatteeseen väittäen erityisesti, että hän oli saanut kolmannessa maassa eli Iranissa lopullisen tuomion samoista teoista.

16. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että X on tuomittu Iranissa edellä mainituista teoista lukuun ottamatta Y:hyn kohdistunutta vapaudenriistoa, joka kuitenkin olennaisilta osiltaan sisältyi Y:n murhan yritystä koskevaan tunnusmerkistöön. Iranissa käydyssä oikeudenkäynnissä X sai lopullisen tuomion Y:n vakavasta pahoinpitelystä sekä Y:n ja Z:n murhayrityksistä. Y:n raiskausta ja Z:aan kohdistunutta vapaudenriistoa koskevat syytteet sen sijaan hylättiin lopullisella tuomiolla.

17. Vankeusrangaistuksista, joihin X on lopullisella tuomiolla tuomittu Iranissa kyseisistä teoista, hänen on Iranin oikeuden mukaan tarvinnut suorittaa vain ankarin, seitsemän vuoden ja kuuden kuukauden mittainen vankeusrangaistus. X on suorittanut tästä rangaistuksesta pääosan. Hänet vapautettiin suorittamasta tämän rangaistuksen loppuosa islamistivallankumouksen korkeimman johtajan vallankumouksen 40-vuotisjuhlan kunniaksi julistaman yleisen armahduksen yhteydessä.

18. Lisäksi X on tuomittu maksamaan Y:lle ”diya” tämän vakavasta pahoinpitelystä. Koska X oli maksukyvytön, hänen sallittiin maksaa ”diya” osissa siten, että ensimmäinen maksuerä oli 200 000 000 Iranin rialia (noin 4 245 euroa), minkä jälkeen ”diyaa” oli maksettava kahden prosentin kuukausierissä. Ensimmäisen maksuerän ja ensimmäisen kuukausierän suorittamisen jälkeen X vapautettiin Iranissa 5.5.2019. Iranin viranomaiset antoivat 7.9.2020 X:ää koskevan pidätysmääräyksen, koska myöhempiä maksueriä ei ollut suoritettu.

19. Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa X väittää, että häntä vastaan on Iranissa nostettu syyte ja hänelle on siellä langetettu lopullinen tuomio samoista teoista, joiden vuoksi hänen luovuttamistaan pyydetään häntä koskevan eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla. X:n mukaan osa häntä vastaan kyseisistä teoista nostetuista syytteistä hylättiin lopullisesti ja muut syytteet johtivat vankeusrangaistukseen, jonka hän on suorittanut kokonaan. X väittää lisäksi, ettei ”diya” ole rangaistus eikä toimenpide vaan velvollisuus maksaa uhrille vahingonkorvaus.

20. Hän päättelee tästä, että luovuttamisesta annetun lain 9 §:n 1 momentin d kohdan ja e kohdan 1 alakohdan mukaisesti hänen luovuttamisestaan Saksan viranomaisille häntä koskevan eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla olisi kieltäydyttävä. Erityisesti hän väittää, että luovuttamisesta annetun lain 9 §:n 1 momentissa ei eroteta millään tavalla toisistaan jäsenvaltiossa annettua lopullista tuomiota ja kolmannessa maassa annettua lopullista tuomiota. X:n mukaan Alankomaiden lainsäätäjä on näin tehdessään käyttänyt puitepäätöksessä 2002/584 säädettyä jäsenvaltioiden oikeutta kieltää luovuttaminen silloin, kun kolmannessa maassa on annettu lopullinen tuomio ja rangaistus on siellä suoritettu kokonaan. X katsoo, että Alankomaiden tuomioistuinten olisi näin ollen toimittava tämän mukaisesti.

21. Openbaar Ministerie (Alankomaiden syyttäviviranomainen) sen sijaan väittää, ettei X:n väitettä, joka koskee Iranissa annettua aiempaa tuomiota, voida hyväksyä. Se katsoo nimittäin, että kolmannessa maassa annetun tuomion osalta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettuna täytäntöönpanosta vastaavana oikeusviranomaisena jätettävä soveltamatta luovuttamisesta annetun lain 9 §:n 1 momentin e kohtaa ja sen sijaan arvioitava, kuuluuko Iranissa annettu tuomio vastavuoroisen tunnustamisen piiriin kansainvälisiin sopimuksiin tai oikeuskäytäntöön perustuvan keskinäisen luottamuksen perusteella. Alankomaiden syyttäviviranomaisen mukaan tällaista luottamusta Iranin oikeusjärjestykseen ei ole, koska diplomaattiset suhteet Iranin islamilaiseen tasavaltaan ovat katkenneet eikä Iranin kanssa tehdä

yhteistyötä oikeusavun alalla, minkä lisäksi unionin jäsenvaltioiden ja Iranin islamilaisen tasavallan oikeusjärjestykset eroavat toisistaan huomattavasti. Alankomaiden syyttäjäviranomainen päättelee tästä, ettei X:lle Iranissa annettu tuomio voi olla pätevä peruste kieltäytyä häntä koskevan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta.

22. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on näiden vastakkaisten väitteiden vuoksi epävarma useista seikoista, jotka liittyvät puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdan tulkintaan ja tapaan, jolla kyseinen säännös on saatettu osaksi Alankomaiden lainsäädäntöä.

23. Se huomauttaa, että puitepäätöksen 2002/584 4 artiklassa luetellaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet, mutta luovuttamisesta annetussa laissa säädetään, että kyseisillä perusteilla täytäntöönpanosta on kieltäydyttävä eikä täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella ole lainkaan harkintavaltaa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lisäksi, onko puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa käytettyä käsitettä ”sama teko” tulkittava samoin kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut saman puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdassa käytettyä samaa käsitettä, vaikka ensin mainitussa on kyse kolmannessa maassa annetusta lopullisesta tuomiosta ja jälkimmäisessä puolestaan toisessa jäsenvaltiossa annetusta lopullisesta tuomiosta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee vielä, voidaanko X:ään Iranissa sovelletun kaltaisen armahdustoimenpiteen perusteella katsoa, että X:lle tuomittu rangaistus on suoritettu tai ettei sitä voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen maan lainsäädännön mukaan puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettulla tavalla.

24. Rechtbank Amsterdam (Amsterdamin alioikeus, Alankomaat) on katsonut, että se, voiko se panna täytäntöön X:ää koskevan eurooppalaisen pidätysmääräyksen, riippuu viime kädessä puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdan tulkinnasta, ja on siksi päättänyt lykätä asian käsittelyä ja pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua.

IV Ennakkoratkaisukysymykset ja kiireellinen menettely unionin tuomioistuimessa

25. Rechtbank Amsterdam on 7.12.2020 tekemällään päätöksellä, joka saapui unionin tuomioistuimeen samana päivänä, päättänyt esittää SEUT 267 artiklan nojalla unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohtaa tulkittava siten, että kun jäsenvaltio päättää saattaa tämän säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään, täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella on oltava tiettyä harkintavaltaa, jotta se voi arvioida, onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäydyttävä vai ei?
- 2) Onko puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdan käsitettä ’sama teko’ tulkittava samalla tavalla kuin saman puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdan samaa käsitettä, ja jos ei, niin miten ensin mainitun säännöksen käsitettä on tulkittava?
- 3) Onko puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa säädettyä edellytystä ’jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen – tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen maan lainsäädännön mukaan’ tulkittava siten, että se täyttyy tilanteessa, jossa luovutettavaksi pyydetylle henkilölle on määrätty samasta teosta lopullisella tuomiolla vankeusrangaistus, josta hän on suorittanut osan siinä valtiossa, jossa tuomio on annettu, ja saman valtion muu kuin oikeusviranomainen on vapauttanut hänet suorittamasta rangaistuksen loppuosaa yleisen armahdustoimenpiteen yhteydessä, jota sovelletaan myös luovutettavaksi pyydetyn henkilön kaltaisiin vakavista rikoksista tuomittuihin ja joka ei perustu rationaaliseen kriminaalipoliittiseen harkintaan?”

26. Kansallinen tuomioistuin on myös pyytänyt unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklassa määrätyn kiireellisen menettelyn soveltamista.

27. Pyyntönsä tueksi se on todennut esittämiensä kysymysten koskevan EUT-sopimuksen kolmannen osan V osastoon kuuluvan puitepäätöksen 2002/584 tulkintaa. Se on myös huomauttanut, että X on säilössä odotettaessa päätöstä saksalaisille viranomaisille luovuttamisesta. Kansallisen tuomioistuimen mukaan unionin tuomioistuimen pikainen vastaus vaikuttaa siis suoraan ja ratkaisevasti kyseisen henkilön säilössä pitämisen kestoan.

28. Unionin tuomioistuimen viides jaosto on 17.12.2020 päättänyt suostua tähän pyyntöön.

29. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Alankomaiden syyttäviviranomainen, X, Alankomaiden ja Saksan hallitukset sekä Euroopan komissio. Saksan hallitusta lukuun ottamatta nämä ovat esittäneet suulliset huomautuksensa 3.3.2021 pidetyssä istunnossa.

V Asian tarkastelu

A Alustavat toteamukset

30. Kuten olen todennut tämän ratkaisuehdotuksen johdannossa, puitepäätöstä 2002/584 koskeva oikeuskäytäntö on runsasta. Puitteet, joissa näitä säännöksiä on tulkittava, tunnetaan siis jo.⁶

31. Näin ollen on aluksi huomautettava, että unionin oikeus nojautuu siihen perustavanlaatuisen lähtökohtaan, jonka mukaan kukin jäsenvaltio jakaa kaikkien muiden jäsenvaltioiden kanssa – ja tunnustaa sen, että nuo muut jäsenvaltiot jakavat sen kanssa – lukuisia yhteisiä arvoja, joihin unioni perustuu, kuten SEU 2 artiklassa täsmennetään. Tämä lähtökohta merkitsee sitä – ja perustelee sen –, että jäsenvaltioiden välillä vallitsee keskinäinen luottamus siihen, että kyseiset arvot tunnustetaan ja että siis ne täytäntöön panevaa unionin oikeutta noudatetaan.⁷

32. Sekä jäsenvaltioiden välisen keskinäisen luottamuksen periaatteella että vastavuoroisen tunnustamisen periaatteella on unionin oikeudessa perustavanlaatuinen merkitys, koska niiden avulla voidaan luoda ja pitää yllä alue, jolla ei ole sisäisiä rajoja. Keskinäisen luottamuksen periaate edellyttää etenkin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta sitä, että kukin jäsenvaltio katsoo – jollei kyse ole poikkeuksellisista olosuhteista –, että kaikki muut jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeutta ja aivan erityisesti unionin oikeudessa tunnustettuja perusoikeuksia.⁸

33. Puitepäätöksen 2002/584 tavoitteena on korvata rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13.12.1957 tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuva monenvälinen luovuttamisjärjestelmä ottamalla käyttöön oikeusviranomaisten välinen yksinkertaistettu ja tehokkaampi järjestelmä rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi tuomioiden täytäntöönpanoa tai

6 Ks. vastaavasti tuomio 11.3.2020, SF (Eurooppalainen pidätysmääräys – Täytäntöönpanojäsenvaltioon palauttamista koskeva tae) (C-314/18, EU:C:2020:191, 42 kohta).

7 Ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 35 kohta) ja tuomio 11.3.2020, SF (Eurooppalainen pidätysmääräys – Täytäntöönpanojäsenvaltioon palauttamista koskeva tae) (C-314/18, EU:C:2020:191, 35 kohta).

8 Ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 36 kohta) ja tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 35 kohta).

syytetoimenpiteitä varten. Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt, jotka ovat vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla, perustuvat väistämättä jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen, kuten unionin lainsäätävä on itse todennut.⁹

34. Vastavuoroisen tunnustamisen periaate, joka on – kuten muun muassa kyseisen puitepäätöksen johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee – rikosasioiden oikeudellisen yhteistyön kulmakivi, ilmenee erityisesti kyseisen puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohdasta. Tässä säännöksessä nimittäin vahvistetaan sääntö, jonka mukaan jäsenvaltioiden on pantava eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän saman puitepäätöksen säännösten mukaisesti. Täytäntöönpanosta vastaavat oikeusviranomaiset voivat siis lähtökohtaisesti kieltäytyä tällaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vain puitepäätöksessä 2002/584 tyhjentävästi luetelluilla täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteilla. Lisäksi eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanolle voidaan asettaa vain kyseisen puitepäätöksen 5 artiklassa tyhjentävästi säädettyjä edellytyksiä. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano on näin ollen pääsääntö, ja täytäntöönpanosta kieltäytymisen on katsottava olevan poikkeus, jota on tulkittava suppeasti.¹⁰

35. Näin ollen puitepäätöksessä 2002/584 ilmaistaan nimenomaisesti yhtäältä eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomat (3 artikla) ja harkinnanvaraiset (4 ja 4 a artikla) kieltäytymisperusteet sekä toisaalta erityistapauksissa annettavat pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion takeet (5 artikla).¹¹

36. Keskinäisen luottamuksen ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteet, joihin puitepäätös nojautuu, eivät kuitenkaan saa millään tavoin heikentää kyseisille henkilöille taattuja perusoikeuksia.¹² Tästä seuraa loogisesti, että puitepäätöstä 2002/584 on tulkittava siten, että kyseisten henkilöiden perusoikeuksien kunnioittamista koskevien vaatimusten noudattaminen varmistetaan kuitenkin kyseenalaistamatta sellaisen jäsenvaltioiden oikeudellisen yhteistyön järjestelmän tehokkuutta, jonka olennainen osatekijä on eurooppalainen pidätysmääräys, sellaisena kuin unionin lainsäätävä on siitä säättänyt.¹³

B Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

37. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, onko puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohtaa tulkittava siten, että kun jäsenvaltio päättää saattaa tämän säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään, sen on annettava täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle harkintavaltaa arvioida, onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäydyttävä vai ei kyseisessä säännöksessä säädetyllä perusteella.

9 Ks. puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan kuudes ja kymmenes perustelukappale. Ks. vastaavasti myös tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 39 ja 40 kohta) ja tuomio 11.3.2020, SF (Eurooppalainen pidätysmääräys – Täytäntöönpanojäsenvaltion palauttamista koskeva tae) (C-314/18, EU:C:2020:191, 37 ja 38 kohta).

10 Ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 41 kohta); tuomio 11.3.2020, SF (Eurooppalainen pidätysmääräys – Täytäntöönpanojäsenvaltion palauttamista koskeva tae) (C-314/18, EU:C:2020:191, 39 kohta) ja tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 37 kohta).

11 Ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 42 kohta) ja tuomio 11.3.2020, SF (Eurooppalainen pidätysmääräys – Täytäntöönpanojäsenvaltion palauttamista koskeva tae) (C-314/18, EU:C:2020:191, 40 kohta).

12 Ks. puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohta. Ks. myös vastaavasti tuomio 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 59 kohta).

13 Ks. vastaavasti tuomio 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 63 kohta).

38. Kuten julkisasiamies Bot on jo tiivistänyt ratkaisuehdotuksessaan 29.6.2017 Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503), kysymys on sen määrittämisestä, miten eurooppalaisen pidätysmääräyksen ”harkinnanvaraisuus” on ymmärrettävä. Onko tämä harkinnanvaraisuus tarkoitettu jäsenvaltioille, jotka voivat saattaessaan puitepäätöstä 2002/584 osaksi kansallista oikeuttaan päättää tai olla päättämättä, että harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet otetaan huomioon, vai onko se osoitettu täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle, jolla olisi harkintavalta päättää kullekin asialle tunnusomaisten olosuhteiden perusteella, otetaanko kieltäytymisperusteet huomioon?¹⁴

39. Tältä osin jäsenvaltioiden vapaus saattaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet osaksi kansallista lainsäädäntöään on todellakin vahvistettu unionin tuomioistuimessa moneen otteeseen.¹⁵ Unionin tuomioistuin on sittemmin kuitenkin myös lausunut erilaisista hypoteettisista pidätysmääräyksen harkinnanvaraisista kieltäytymisperusteista. Se on joka kerta tulkinut, että oikeusviranomaisella on väistämättä oltava harkinnanvaltaa.¹⁶ Käsiteltävässä asiassa päädyn puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdan sanamuodon mukaisen, asiayhteyden perustuvan ja teleologisen arvioinnin perusteella samaan tulokseen.

40. *Ensinnäkin* huomautan, että todetessaan puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdasta seuraavan, että jos jäsenvaltio on päättänyt saattaa tämän säännöksen osaksi oikeusjärjestystään, täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella on kuitenkin oltava harkintavaltaa sen osalta, onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäydyttävä vai ei, unionin tuomioistuin on viitannut nimenomaisesti julkisasiamies Botin ratkaisuehdotukseen Popławski (C-579/15, EU:C:2017:116).¹⁷

41. Julkisasiamies Bot ei kuitenkaan rajoita ratkaisuehdotuksensa kyseisessä kohdassa analyysiaan päätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdan sanamuotoon. Se koskee yhtäältä puitepäätöksen 4 artiklan otsikkoa ja toisaalta kyseisen artiklan johdantokappaletta, joka sisältää vain yhden lauseen, jolla viitataan erotuksetta kaikkiin erilaisiin harkinnanvaraisiin kieltäytymisperusteisiin numeroituina yhdestä seitsemään.

42. Voidaankin muistuttaa, että puitepäätöksen 2002/584 ranskankielisen version 4 artiklan otsikossa oleva adjektiivi ”facultative” (suomenkielisessä versiossa ”harkinnanvaraiset”) viittaa ranskankielisen version sanaan ”non-exécution” (täytäntöönpanematta jättäminen) eikä sanaan ”motifs” (perusteet; suomenkielisessä versiossa kyseiset termit yhdessä ”kieltäytymisperusteet”). Näin ollen harkinnanvaraista on nimenomaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytyminen, mikä erottaa tällaisen kieltäytymisen saman puitepäätöksen 3 artiklassa säädetyistä ehdottoman kieltäytymisen tapauksista.¹⁸ Koska kieltäytymispäätös on harkinnanvarainen, se kuvastaa väistämättä aina tekijänsä harkittua valintaa ja näin ollen tekijän arvioinnin tulosta.

43. Lisäksi on todettava, kuten myös julkisasiamies Bot on todennut ratkaisuehdotuksensa mainitussa kohdassa, että puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan johdantokappaleesta ilmenee, että toimivalta kieltäytyä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on annettu suoraan kansallisille täytäntöönpanosta vastaaville oikeusviranomaisille. Puitepäätöksen 2002/584 3 artiklan johdantokappaleessa nimittäin säädetään, että täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaisen ”

14 Ks. julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus Popławski (C-579/15, EU:C:2017:116, 26 kohta).

15 Unionin tuomioistuin on erityisesti katsonut seuraavasti: ”Jos jäsenvaltiot saattavat puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdan osaksi oikeusjärjestystään –” (tuomio 5.9.2012, Lopes Da Silva Jorge (C-42/11, EU:C:2012:517, 50 kohta) (kursivointi tässä) ja ”– jos jäsenvaltio on päättänyt saattaa [puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdan] osaksi oikeusjärjestystään –” (tuomio 29.6.2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, 21 kohta) (kursivointi tässä). Ks. myös tuomio 13.12.2018, Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, 33 kohta).

16 Puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdasta ks. erityisesti tuomio 29.6.2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, 21 kohta); tuomio 13.12.2018, Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, 33 kohta) ja tuomio 24.6.2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, 86 ja 99 kohta) sekä saman päätöksen 4 a artiklasta tuomio 24.5.2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 50 kohta); tuomio 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 96 kohta) ja tuomio 17.12.2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 51 kohta).

17 Tuomio 29.6.2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, 21 kohta).

18 Ks. vastaavasti julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus Popławski (C-579/15, EU:C:2017:116, 30 kohta).

kieltäytyy panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön”¹⁹ kyseisessä säännöksessä luetelluissa tapauksissa, mutta 4 artiklan johdantokappaleen mukaan sama viranomainen ”*voi kieltäytyä* panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön”²⁰. Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, ilmaisusta ”*voi*” ilmenee, että kun jäsenvaltio on päättänyt saattaa kyseisen säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään, täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella on oltava harkintavaltaa sen osalta, onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäydyttävä vai ei.²¹

44. *Toiseksi* tämä puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdan tulkinta saa tukea sen asiayhteydestä. Olen nimittäin alustavien toteamusteni yhteydessä muistuttanut, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano on pääsääntö ja täytäntöönpanosta kieltäytyminen on poikkeus, jota on sellaisena tulkittava suppeasti.²² Jos jäsenvaltio saisi saattaa puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan osaksi omaa lainsäädäntöään siten, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen velvoitetaan kieltäytymään eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta tässä säännöksessä säädetyissä tapauksissa, kyseisellä oikeusviranomaisella ei kansallisen säännöksen automaattisuuden vuoksi olisi mahdollisuutta ottaa huomioon kunkin tapauksen erityisolosuhteita, joiden perusteella se saattaisi katsoa, etteivät luovuttamisesta kieltäytymisen edellytykset täyty. Koska tällaisella säännöksellä pelkkä kieltäytymismahdollisuus muutettaisiin selkeäksi velvoitteeksi, luovuttamisesta kieltäytyminen muutettaisiin näin ollen samalla poikkeuksesta pääsäännöksi.²³

45. Unionin tuomioistuin ei myöskään voi olla ottamatta huomioon puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdan asiayhteyteen perustuvan tulkinnan yhteydessä kyseisen puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettua tilannetta. Tilanteet ovat nimittäin identtiset lukuun ottamatta sitä, että ensin mainitussa kyse on kolmannessa maassa annetusta lopullisesta tuomiosta ja jälkimmäisessä jossain jäsenvaltiossa annetusta lopullisesta tuomiosta. Kuten Saksan hallitus on perustellusti todennut kirjallisissa huomautuksissaan, kyseisten säännösten välinen ero menettäisi merkityksensä, jos jäsenvaltiot voisivat päättää muuttaa puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettua tilannetta ehdottomaksi kieltäytymisperusteeksi.

46. *Kolmanneksi* myös eurooppalaisen pidätysmääräyksen käyttöönoton tavoite tukee mielestäni oikeusviranomaisesta harkintavaltaa suosivaa tulkintaa. Puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti eurooppalaista pidätysmääräystä koskevien järjestelyjen tavoitteena on nimittäin etsityn henkilön kiinni ottamisen ja luovuttamisen mahdollistaminen, jotta – ottaen huomioon mainitun puitepäätöksen tavoite – tehty rikos ei jää rankaisematta ja jotta kyseinen henkilö asetetaan syytteeseen tai jotta hän suorittaa hänelle tuomitun vapausrangaistuksen.²⁴

47. Jos puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohtaa tulkittaisiin siten, että jäsenvaltiot voivat velvoittaa oikeusviranomaiset kieltäytymään aina ja ilman minkäänlaista harkintavaltaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, kun etsitylle henkilölle on annettu samasta teosta lopullinen tuomio kolmannessa maassa (sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion

¹⁹ Kursivointi tässä.

²⁰ Kursivointi tässä.

²¹ Ks. vastaavasti tuomio 13.12.2018, Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, 33 kohta).

²² Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 34 kohta ja alaviitteeseen 10 sisältyvät oikeuskäytäntöviittaukset.

²³ Ks. puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdasta vastaavasti julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus Popławski (C-579/15, EU:C:2017:116, 31 kohta).

²⁴ Ks. vastaavasti tuomio 11.3.2020, SF (Eurooppalainen pidätysmääräys – Täytäntöönpanojäsenvaltioon palauttamista koskeva tae) (C-314/18, EU:C:2020:191, 47 kohta).

antaneen maan lainsäädännön mukaan), vaikka kolmansien maiden oikeusjärjestykset ja niissä sovellettavat menettelyt voivat poiketa huomattavasti jäsenvaltioiden vastaavista, on olemassa riski, että etsitty henkilö jää rankaisematta. Tällaista tulkintaa ei näin ollen voida pitää puitepäätöksen 2002/584 mukaisena.²⁵

48. Samoin kuin täytäntöönpanosta vastaavien oikeusviranomaisten on puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan mukaisesti voitava ottaa huomioon kaikki seikat, joiden perusteella voidaan varmistaa, ettei eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön luovuttaminen tarkoita hänen puolustautumisoikeuksiansa loukkaamista, koska tämä säännös koskee puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdan tavoin harkinnanvaraisesta kieltäytymisperusteesta,²⁶ toimivaltaisten oikeusviranomaisten on myös voitava ottaa huomioon kaikki seikat, joiden perusteella voidaan varmistaa, ettei luovuttaminen johda asianomaisen henkilön rankaisematta jäämiseen.

49. Harkintavalta on erityisen tärkeää sovellettaessa puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohtaa, koska siinä laajennetaan *ne bis in idem* -periaatteen soveltaminen kolmansien maiden tuomioistuimien antamiin tuomioihin. Jäsenvaltioiden välisiä keskinäisen luottamuksen ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteita, joihin eurooppalaisen pidätysmääräyksen järjestelyt perustuvat, ei kuitenkaan voida suoralta kädeltä soveltaa kolmansiin valtioihin.²⁷ Toinen ennakkoratkaisukysymys kiteytyy tämän erityispiirteen ympärille, ja tarkastelenkin sitä tämän kysymyksen yhteydessä.

50. Edellä esitetyn perusteella katson puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdan sanamuodon mukaisesta, asiayhteyteen perustuvasta ja teleologisesta arvioinnista ilmenevän, että kyseistä säännöstä on tulkittava siten, että kun jäsenvaltio päättää saattaa sen osaksi kansallista lainsäädäntöään, sen on annettava täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle harkintavaltaa arvioida, onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäydyttävä vai ei kyseisessä säännöksessä säädetyllä perusteella.

C Toinen ennakkoratkaisukysymys

51. Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa käytettyä ilmausta ”sama teko” tulkittava samoin kuin saman puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdassa käytettyä, muodoltaan samanlaista ilmausta. Jos näin ei ole, kansallinen tuomioistuin haluaa tietää, miten se olisi tulkittava.

52. Aluksi on todettava, että kun puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa käytetään ilmausta ”sama teko”, siinä ei viitata jäsenvaltioiden oikeuteen, kuten ei myöskään saman puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdassa. Koska unionin oikeutta on sovellettava yhtenäisesti, käsitettä ei voida jättää kunkin jäsenvaltion oikeusviranomaisten harkintaan niiden kansallisen oikeuden mukaan. Se on unionin oikeuden itsenäinen käsite.²⁸

25 Ks. vastaavasti puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdasta tuomio 29.6.2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, 23 kohta). Periaatteen, jonka mukaan etsityn henkilön rankaisematta jääminen olisi vastoin puitepäätöksen 2002/584 tavoitetta, vahvistamisesta ja soveltamisesta ks. myös tuomio 24.6.2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, 82 ja 103 kohta).

26 Ks. vastaavasti tuomio 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 96 kohta) ja tuomio 17.12.2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 51 kohta). Harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen – joka kyseisessä tapauksessa on puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdan mukainen kieltäytymisperuste – vaikutuksesta tarpeeseen antaa oikeusviranomaisille harkintavaltaa ks. myös tuomio 24.6.2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, 86 ja 99 kohta).

27 Ks. vastaavasti julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus JR (Pidätysmääräys – ETA:seen kuuluvan kolmannen valtion antama tuomio) (C-488/19, EU:C:2020:738, 34 kohta).

28 Puitepäätöksen 2002/584 3 artiklan 2 alakohtaan sisältyvästä saman teon käsitteestä ks. vastaavasti tuomio 16.11.2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, 38 kohta).

53. Puitepäätöksen 2002/584 3 artiklan 2 alakohtaan sisältyvästä saman teon käsitteestä unionin tuomioistuin on todennut, että se on määriteltävä samoin kuin saman teon käsite, joka sisältyy tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14.6.1985 Benelux-taloussiiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen,²⁹ joka allekirjoitettiin Schengenissä (Luxemburg) 19.6.1990 (jäljempänä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus), 54 artiklaan.³⁰ Kyseistä käsitettä on näin ollen tulkittu siten, että sillä viitataan ainoastaan tapahtuneisiin tekoihin ja joukkoon konkreettisia ja toisiinsa erottamattomasti liittyviä seikkoja, riippumatta kyseisten tekojen oikeudellisesta luonnehdinnasta tai suojatusta oikeushyvästä.³¹

54. Unionin tuomioistuin on perustellut käsitteiden identtisyttä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan ja puitepäätöksen 2002/584 3 artiklan 2 alakohdan yhteisellä tavoitteella, joka on sen välttäminen, että henkilöä syytetään tai hänet tuomitaan rikosasiassa uudelleen samasta teosta.³² En ymmärrä, mikä muu tavoite puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdalla voisi olla, sillä kuten on jo edellä todettu, tämä säännös on täysin identtinen saman puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdan kanssa lukuun ottamatta valtiota, jossa tuomio samasta teosta on annettu.

55. Kun otetaan huomioon tämä yhteinen tavoite ja unionin tuomioistuimen toteama tarve varmistaa, että puitepäätöksen 2002/584 eri säännöksistä tehtävät tulkinnat ovat johdonmukaisia,³³ on kyseisen puitepäätöksen 4 artiklan 5 kohdassa käytettyä ilmaisua ”sama teko” näin ollen mielestäni tulkittava samoin kuin saman puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohtaan sisältyvää samaa ilmaisua.

56. Lisään vielä, että vaikka unionin lainsäätäjä ei ole varsinaisesti maininnut ne bis in idem -periaatetta puitepäätöksessä 2002/584, lienee selvää, että kyseisen puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdassa ja 4 artiklan 5 alakohdassa sovelletaan juuri tätä periaatetta. Todisteena tästä ovat sekä sen luvun otsikko Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdystä yleissopimuksessa, johon 54 artikla sisältyy – ”Ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta” –, että samalla tavoin tulkittu Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 50 artikla, jossa kyseinen periaate perusoikeuskirjassa vahvistetaan.³⁴

57. Enemmän kuin puitepäätöksen 2002/584 sisäisestä johdonmukaisuudesta kyse on siis unionin oikeuden horisontaalisen johdonmukaisuuden varmistamisesta. Koska kyseessä on unionin oikeuden peruseriaate, joka ilmaistaan myös perusoikeuskirjan 50 artiklassa³⁵ ja jota on sittemmin tulkittu samalla tavoin niinkin erilaisilla aloilla kuin arvonlisävero (ALV),³⁶ rahanpesun torjunta³⁷ ja eurooppalainen pidätysmääräys, sen määritelmä ei saa vaihdella sen mukaan, mikä oikeudellinen väline on kyseessä, eikä sitä suuremmalla syyllä saman välineen sisällä. Tällainen ero olisi erityisen ristiriitainen ja jopa vanhentunut siksin, että myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on päätenyt tulkitsemaan ne bis in idem -periaatetta siten, että keskeisenä vaatimuksena on täysin sama tai aineellisesti sama teko.³⁸

29 EYVL 2000, L 239, s. 19.

30 Tuomio 16.11.2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, 40 kohta).

31 Tuomio 16.11.2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, 39 kohta).

32 Tuomio 16.11.2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, 40 kohta).

33 Ks. vastaavasti tuomio 10.11.2016, Özçelik (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, 33 kohta).

34 Ks. vastaavasti tuomio 20.3.2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197, 25, 34 ja 35 kohta). Lisäksi voidaan huomauttaa, että unionin tuomioistuin viittaa kyseisen tuomion 35 kohdassa erityisesti tuomion 16.11.2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683), 39 ja 40 kohtaan, jotka koskevat puitepäätöksen 2002/584 3 artiklan 2 alakohdan tulkintaa.

35 Tuomio 25.2.2021, Slovak Telekom (C-857/19, EU:C:2021:139, 39 kohta).

36 Ks. esim. tuomio 20.3.2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197).

37 Ks. ratkaisuehdotukseni LG ja MH (Itsepesu) (C-790/19, EU:C:2021:15, 50 ja 51 kohta).

38 Ks. vastaavasti EIT:n tuomio 10.2.2009, Zolotukhin v. Venäjä, CE:ECHR:2009:0210JUD001493903, 78–82 kohta ja periaatteen tuoreemmasta soveltamisesta EIT:n tuomio 19.12.2017, Ramda v. Ranska, CE:ECHR:2017:1219JUD007847711.

58. On totta, että muiden kansainvälisten oikeudellisten asiakirjojen³⁹ tavoin ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen Strasbourgissa (Ranska) 22.11.1984 allekirjoitetun seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklassa rajoitetaan ne bis in idem -periaatteen soveltaminen yhdessä ja samassa maassa annettuihin tuomioihin.⁴⁰ Samoin perusoikeuskirjan 50 artiklassa täsmennetään, ettei ketään saa panna syytteeseen tai rangaista rikoksesta, josta hänet on jo ”unionissa” vapautettu tai tuomittu. Se, että ne bis in idem -periaatetta sovelletaan kansainvälisesti näin rajatusti, selittyy unionin oikeusjärjestyksessä keskinäisen luottamuksen periaatteella, joka edellyttää, että poikkeuksellisia olosuhteita lukuun ottamatta jäsenvaltiot katsovat kaikkien muiden jäsenvaltioiden noudattavan unionin oikeutta ja aivan erityisesti unionin oikeudessa tunnustettuja perusoikeuksia.⁴¹ Lisäksi tiedän unionin tuomioistuimen korostaneen Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen yhteydessä välttämätöntä yhteyttä yleissopimuksen 54 artiklaan sisältyvän ne bis in idem -periaatteen ja sen välillä, että jäsenvaltiot luottavat vastavuoroisesti toistensa rikosoikeudelliseen järjestelmään.⁴²

59. On kuitenkin niin, että vaikei ole olemassa kansainvälisen oikeuden periaatetta, joka velvoittaisi soveltamaan ne bis in idem -periaatetta rajat ylittävissä tapauksissa,⁴³ mikään sääntö ei tietääkseni myöskään kiellä sitä. On siis todettava, että päättäessään vahvistaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen kolmannessa maassa annettuja tuomioita koskevan täytäntöönpanon kieltäytymisperusteen käyttäen sanamuotoa, joka on sama kuin puitepäätöksen 2002/584 3 artiklan 2 alakohdassa, unionin lainsäätäjä on tehnyt tämän valinnan.⁴⁴

60. Ei kuitenkaan pidä unohtaa, että puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohtaa on tulkittava saman puitepäätöksen 1 artiklan 3 kohdan valossa, jossa veloitetaan kunnioittamaan SEU 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita eurooppalaista pidätysmääräystä koskevia järjestelyjä toteutettaessa. Ne bis in idem -periaatteen rajatyrittävä soveltaminen ei näin ollen saa millään tavoin heikentää kyseisille henkilöille taattuja perusoikeuksia.⁴⁵

61. Kun edellä mainittuja kahta säännöstä luetaan yhdessä, ilmenee näin ollen, että täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on otettava huomioon kolmannen maan tuomioistuimen antama lopullinen tuomio, mutta sillä edellytyksellä, että tämä tuomio on annettu menettelyssä, joka erityisesti vastaa jäsenvaltioiden yhteisiä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksia, jotka ovat omiaan takaamaan oikeudenkäynnin kaikkien osapuolten oikeudet.⁴⁶

62. Sillä, että puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa säädetään harkinnanvaraisesta kieltäytymisperusteesta ja 3 artiklan 2 alakohdassa ehdottomasta kieltäytymisperusteesta, on myös kaksi seurausta, jotka ovat takeita, jotka voivat kompensoida puuttuvaa keskinäistä luottamusta suhteessa kolmansiin maihin.

39 Ks. YK:n yleiskokouksen 16.12.1966 hyväksymän ja 23.3.1976 voimaan tulleen kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 14 artiklan 7 kappale.

40 Ks. vastaavasti Rafaraci, T., ”The principle of *non bis in idem* in the jurisprudence of the European Court of Justice” teoksessa *Le contrôle juridictionnel dans l’espace pénal européen*, Éditions de l’Université de Bruxelles, Bryssel, 2009, s. 93–110, erityisesti s. 93.

41 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 32 kohta ja alaviitteeseen 8 sisältyvät oikeuskäytäntöviittaukset.

42 Ks. tästä tuomio 11.2.2003, Gözütok ja Brügge (C-187/01 ja C-385/01, EU:C:2003:87, 33 kohta) ja tuomio 9.3.2006, Van Esbroeck (C-436/04, EU:C:2006:165, 30 kohta).

43 Ks. vastaavasti tuomio 29.6.2006, Showa Denko v. komissio (C-289/04 P, EU:C:2006:431, 58 kohta).

44 Ks. vastaavasti Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 58 artikla, jonka mukaan sen määräykset ”eivät rajoita sellaisten pitemmälle menevien kansallisten määräysten soveltamista, jotka koskevat ulkomailla tehtyihin oikeudellisiin päätöksiin sovellettavaa ne bis in idem -periaatetta”.

45 Ks. vastaavasti tuomio 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 59 ja 63 kohta).

46 X:n kirjallisten ja suullisten huomautusten perusteella vaikuttaa siltä, ettei rikosoikeudenkäynti, jossa X:lle annettiin Iranissa tuomio, ollut näytösluonteinen. X:n kuvailemien vankilalojen perusteella hänelle annettu tuomio vaikuttaa myös olleen varsin ankara. Siinä tapauksessa, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätyy siihen, että eurooppalainen pidätysmääräys on pantava täytäntöön, saksalaiset tuomioistuimet ottavat epäilemättä huomioon nämä olosuhteet.

63. Yhtäältä kukin jäsenvaltio päättää viime kädessä itse, haluaako se saattaa puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään ja laajentaa ne bis in idem -periaatteen soveltamisen unionin ulkopuolisiin rajatylittäviin tilanteisiin.⁴⁷ Toisaalta, kuten olen osoittanut ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäisen kysymyksen analyysin yhteydessä, puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettua poikkeuksen konkreettinen soveltaminen on jätettävä täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen harkintaan.

64. On siis toimivaltaisen kansallisen oikeusviranomaisen tehtävänä selvittää kolmannessa maassa käydyssä menettelyn oikeudenmukaisuus ja se, muodostavatko tapahtuneet teot joukon sellaisia tosiseikkoja, jotka liittyvät erottamattomasti toisiinsa ajallisesti, alueellisesti sekä kohteeltaan.⁴⁸

65. Arvioinnissa oikeusviranomaisen on vielä otettava huomioon puitepäätöksen 2002/584 tavoite, jonka mukaan tehty rikos ei saa jäädä rankaisematta ja kyseinen henkilö on asetettava syytteeseen tai hänen on suoritettava hänelle tuomittu vapausrangaistus.⁴⁹ Kuten olen jo todennut, puitepäätöksen 2002/584 säännöksiä on tulkittava siten, että kyseisten henkilöiden perusoikeuksien kunnioittamista koskevien vaatimusten – muun muassa ne bis in idem -periaatteen – noudattaminen varmistetaan kuitenkin kyseenalaistamatta sen jäsenvaltioiden oikeudellisen yhteistyön järjestelmän tehokkuutta, jonka olennainen osatekijä eurooppalainen pidätysmääräys on.⁵⁰

66. Edellä esitetyn perusteella totean, että puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa käytettyä ilmausta ”sama teko” on tulkittava samoin kuin saman puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdassa käytettyä samaa ilmausta. Kyseistä käsitettä on näin ollen tulkittava siten, että sillä viitataan ainoastaan tapahtuneisiin tekoihin ja joukkoon konkreettisia ja toisiinsa erottamattomasti liittyviä seikkoja, riippumatta kyseisten tekojen oikeudellisesta luonnehinnasta tai suojatusta oikeushyvästä.

D Kolmas ennakkoratkaisukysymys

67. Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa säädettyä, rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaa edellytystä tulkittava siten, että se täyttyy tilanteessa, jossa luovutettavaksi pyydetylle henkilölle on määrätty samasta teosta lopullisella tuomiolla vankeusrangaistus, josta hän on suorittanut osan siinä valtiossa, jossa tuomio on annettu, ja saman valtion muu kuin oikeusviranomainen on vapauttanut hänet suorittamasta rangaistuksen loppuosaa sellaisen yleisen armahdustoimenpiteen yhteydessä, jota sovelletaan myös vakavista rikoksista tuomittuihin ja joka ei perustu objektiiviseen kriminaalipoliittiseen harkintaan.

68. Kyseisen edellytyksen tulkinnalla on merkitystä sikäli, että se saattaa estää eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen. Jos rangaistusta ei ole pantu täytäntöön puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettulla tavalla, säännös nimittäin velvoittaa soveltamaan pääsääntöä eli luovuttamaan kyseisen henkilön.

47 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 39 kohta ja alaviitteeseen 15 sisältyvät oikeuskäytäntöviittaukset.

48 Ks. vastaavasti tuomio 9.3.2006, Van Esbroeck (C-436/04, EU:C:2006:165, 38 kohta) ja tuomio 18.7.2007, Kraaijenbrink (C-367/05, EU:C:2007:444, 27 kohta).

49 Ks. vastaavasti tuomio 11.3.2020, SF (Eurooppalainen pidätysmääräys – Täytäntöönpanojäsenvaltioon palauttamista koskeva tae) (C-314/18, EU:C:2020:191, 47 kohta).

50 Ks. vastaavasti tuomio 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 63 kohta).

69. Täsmennän aluksi, että käsittelen armahdusta oikeudellisena ilmiönä siten kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sen määritellyt: muun tahon kuin tuomioistuimen toteuttama toimenpide, jolla on vapautettu joukko vakavista rikoksista tuomittuja ja joka ei perustu objektiiviseen kriminaalipoliittiseen harkintaan. Tämä ongelman neutraali ja yleinen määritelmä vaikuttaa minusta erityisen aiheelliselta, kun otetaan huomioon, että on olemassa lukuisia erilaisia armahdustoimenpiteitä,⁵¹ jotka määritellään eri tavoin jäsenvaltioiden oikeusperinteissä.⁵²

70. Kun puiteet on määritelty näin, voidaan todeta, että rangaistuksen täytäntöönpanoa koskeva edellytys on muotoiltu identtisesti paitsi puitepäätöksen 2002/584 3 artiklan 2 alakohdassa ja 4 artiklan 5 alakohdassa myös Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa. Unionin tuomioistuin on todennut viimeksi mainitusta, että rangaistuksen täytäntöönpanoa koskeva edellytys täyttyy, kun todetaan, että ajankohtana, jolloin toinen rikosoikeudenkäynti aloitetaan samaa henkilöä vastaan samoista teoista, joista hänet on jo tuomittu ensimmäisessä sopimusvaltiossa, ensimmäisessä valtiossa määrättyä rangaistusta ei voida enää *tämän valtion lainsäädännön mukaisesti* panna täytäntöön.⁵³

71. Puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohtaa ei kuitenkaan pidä tulkita vain tämän, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan sanamuotoon perustuvan toteamuksen perusteella, koska tällöin ei oteta huomioon kyseisen säännöksen kontekstia eikä unionin lainsäätäjän tavoitteita. Vaikka nimittäin ”säännöksen sanamuoto on aina jokaisen tulkinannon lähtökohta ja samalla raja”,⁵⁴ muut tulkintamenetelmät ovat vapaaehtoisia vain, jos kyseessä oleva säännöksen sanamuoto on täysin selkeä ja yksiselitteinen.⁵⁵ Käsiteltävässä asiassa on todettava, ettei rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan edellytyksen soveltamisalaa voida päätellä vain kyseisen artiklan sanamuodosta.

72. Ensinnäkin puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdan kontekstista voidaan todeta, että saman puitepäätöksen 3 artiklan 1 alakohdasta ilmenee kiistatta unionin lainsäätäjän olleen tietoinen siitä, että armahdustoimenpiteet saattavat vaikuttaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamiseen.

73. Tämän säännöksen mukaan täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on kieltäydyttävä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön, jos sen perusteena olevasta rikoksesta on annettu yleinen armahdus täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa ja tällä valtiolla oli toimivalta nostaa syyte tästä rikoksesta oman rikoslainsäädäntönsä mukaan. Unionin lainsäätäjän on kuitenkin rajannut tämän tilanteen koskemaan täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa annettua yleistä armahdusta ja säätänyt sen vain ehdottomaksi kieltäytymisperusteeksi. Puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohtaa ei näin ollen pidä tulkita siten, että siinä sallitaan yleisen armahdustoimenpiteen huomioon ottaminen, sillä unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että puitepäätöksessä 2002/584 säädetään eurooppalaisen pidätysmääräyksen kieltäytymisperusteet tyhjentävästi⁵⁶ ja että kieltäytymisen on katsottava olevan poikkeus, jota on tulkittava suppeasti.⁵⁷

51 Vaivatta tulevat mieleen yleinen armahdus ja armahdus. Jotkin kirjoittajat lukevat mukaan myös vanhentumisen ja ehdonalaisen vapauttamisen, mutta nämä eivät ole ainoat mahdolliset toimenpiteet (ks. vastaavasti Mathieu, B., ja Verpeaux, M., ”Conclusions comparatives”, teoksessa Ruiz Fabri, H., Della Morte, G., Lambert Abdelgawad, E., Martin-Chenut, K., *La clémence saisie par le droit. Amnistie, prescription et grâce en droit international et comparé*, Société de législation comparée, coll. de l’UMR de droit comparé de Paris, vol. 14, Pariisi, 2007, s. 311–318).

52 Jo pelkästään siksi, että on mahdollista erottaa toisistaan yhtäältä armahdustoimenpiteet suppeassa mielessä (englanniksi ”executive clemency”), jotka kuuluvat toimeenpanovallan piiriin, ja toisaalta yleinen armahdus, joka toteutetaan lainsäädännöllä (tässä merkityksessä common law -järjestelmässä, ks. Pascoe, D., ja Manikis, M., ”Making sense of the victim’s role in clemency decision making”, *International Review of Victimology*, osa 26(1), 2020, s. 3–28, erityisesti s. 4 ja 5 sekä s. 8 ja 9). Yhteisen määritelmän puuttuminen vahvistetaan myös seuraavassa artikkelissa, jossa tarkastellaan armahdusta tarkoittavia ranskankielisiä käsitteitä ”grâce” ja ”amnistie” sekä vanhentumista tarkoittavaa käsitettä ”prescription”: ”Les institutions de clémence, regards de droit comparé” em. teoksessa Ruiz Fabri, H., Della Morte, G., Lambert Abdelgawad, E., Martin-Chenut, K., *La clémence saisie par le droit*, s. 275–309).

53 Tuomio 11.12.2008, Bourquain (C-297/07, EU:C:2008:708, 48 kohta).

54 Julkisasiamies Trstenjakin ratkaisuehdotus Agrana Zucker (C-33/08, EU:C:2009:99, 37 kohta).

55 Ks. vastaavasti julkisasiamies Wathelet’n ratkaisuehdotus Ranska v. parlamentti (Budjettivallan käyttäminen) (C-73/17, EU:C:2018:386, 25 kohta).

56 Ks. vastaavasti tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 11 mainitut tuomiot.

57 Ks. vastaavasti tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 10 mainitut tuomiot

74. Jos seuraavaksi otetaan huomioon unionin lainsäätäjän tavoitteet, voidaan palauttaa mieleen, että eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt ovat vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla. Puitepäätöksen 2002/584 tarkoituksena olikin korvata aiempi monenvälinen luovuttamisjärjestelmä yksinkertaistetuilla ja tehokkaammilla oikeusviranomaisten välisillä luovuttamisjärjestelyillä.⁵⁸ Luovuttaminen on siis siirretty tuomioistuinten piiriin: rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen on valtion suvereeni toimi, mutta eurooppalainen pidätysmääräys on tuomioistuimen toimi.⁵⁹

75. Tästä syystä puitepäätöksellä 2002/584 on otettu käyttöön jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten välistä yhteistyötä koskeva järjestelmä,⁶⁰ ja kyseisiä viranomaisia on tämän puitepäätöksen mukaisesti kuultava viranomaisina, jotka osallistuvat – riippumattomasti toimien⁶¹ – rikosoikeuden alan oikeudenkäyttöön.⁶²

76. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen määrittelemän armahdustoimenpiteen on kuitenkin toteuttanut muu taho kuin tuomioistuin, eikä se myöskään liity kriminaalipolitiikkaan millään tavalla. Näin ollen tällaisen toimenpiteen huomioon ottaminen puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohtaa sovellettaessa olisi vastoin sellaisen järjestelmän periaatteita, jossa eurooppalainen pidätysmääräys nähdään rikosoikeudellisena välineenä ja jonka toiminnan keskiössä ovat jäsenvaltioiden oikeusviranomaiset.

77. Tällainen tulkinta olisi myös ristiriidassa ne bis in idem -periaatteen kanssa, koska tämä periaate perustuu keskinäisen luottamuksen logiikkaan ja koska tätä luottamusta voi olla vain lainkäytöllisissä lain soveltamistilanteissa.⁶³ Oikeusviranomaisilla on nimittäin parhaat edellytykset suorittaa konkreettinen ja tapauskohtainen tarkastelu ja sovittaa sen perusteella yhteen kyseisten henkilöiden perusoikeudet ja jäsenvaltioiden oikeudellisen yhteistyön järjestelmän tehokkuus.

78. Edellä esitettyjen huomioiden perusteella minusta vaikuttaa siltä, että puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 5 alakohdassa säädettyä rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaa edellytystä on tulkittava siten, ettei se kata tuomion lyhentämistä, jonka on myöntänyt muu taho kuin tuomioistuin siinä kolmannessa valtiossa, jossa lopullinen tuomio on annettu, sellaisen yleisen armahdustoimenpiteen yhteydessä, jota sovelletaan myös vakavista rikoksista tuomittuihin ja joka ei perustu objektiiviseen kriminaalipoliittiseen harkintaan.

VI Ratkaisuehdotus

79. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa rechtbank Amsterdamin esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

- 1) Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS, 4 artiklan 5 alakohtaa on tulkittava siten, että kun jäsenvaltio päättää saattaa kyseisen säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään, sen on annettava täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle harkintavaltaa arvioida, onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytyttävä vai ei kyseisessä säännöksessä säädetyllä perusteella.

58 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 33 kohta.

59 Ks. vastaavasti Jegouzo, I., "Le mandat d'arrêt européen, acte de naissance de l'Europe judiciaire pénale", teoksessa Cartier, M.-E., *Le mandat d'arrêt européen*, Bruylant, Bryssel, 2005, s. 33–45, erityisesti s. 42 ja Bot, S., *Le mandat d'arrêt européen*, Larcier, nro 215, Bryssel, 2009.

60 Ks. vastaavasti tuomio 24.6.2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, 96 kohta).

61 Ks. vastaavasti tuomio 10.11.2016, Özçelik (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, 32 kohta).

62 Ks. vastaavasti tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 38 kohta).

63 Ks. vastaavasti julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin ratkaisuehdotus Bourquain (C-297/07, EU:C:2008:206, 83 kohta).

- 2) Puitepäätöksen 2002/584, sellaisena kuin se on muutettuna puitepäätöksellä 2009/299, 4 artiklan 5 alakohdassa käytettyä käsitettä ”sama teko” on tulkittava samoin kuin saman puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdassa käytettyä samaa käsitettä. Käsitteellä viitataan ainoastaan tapahtuneisiin tekoihin. Se kattaa joukon konkreettisia ja toisiinsa erottamattomasti liittyviä seikkoja riippumatta kyseisten tekojen oikeudellisesta luonnehdinnasta tai suojatusta oikeushyvästä.
- 3) Puitepäätöksen 2002/584, sellaisena kuin se on muutettuna puitepäätöksellä 2009/299, 4 artiklan 5 alakohdassa säädettyä rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaa edellytystä on tulkittava siten, ettei se kata tuomion lyhentämistä, jonka on myöntänyt muu taho kuin tuomioistuin siinä kolmannessa valtiossa, jossa lopullinen tuomio on annettu, sellaisen yleisen armahdustoimenpiteen yhteydessä, jota sovelletaan myös vakavista rikoksista tuomittuihin ja joka ei perustu objektiiviseen kriminaalipoliittiseen harkintaan.